

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3.50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 62.

V Ljubljani, petek dne 13. septembra 1918.

Leto I.

Avstrijsko vojno poročilo.

Pred italijansko ofenzivo.

Dunaj, 12. septembra. (K. u.) Uradno.

Italijansko bojišče.

Na tirolski fronti mestoma patroljski boji. Na gori Asolone so naše čete krvavo zavr- nile nov presenetljiv napad italijanov.

Albanija.

Posrečen napad na pobočju Tomorica nas je privedel v posest nekaterih delov sovražnih postojank.

Šef. gen. štaba.

O delitvi Avstrije.

Curlh, 12. septembra. „Libre Parole“ se hudo bori proti smešni besedi o potrebi razde- ljanja Avstrije. Slovanske države so baje sanjarije. Rusija ne pride več desetletij v poštev in razde- litev Avstrije bi pgnala samo avstrijske Nemce Nemčiji v naročje in Slovani ne bi bili izdati protitež za okrepljeno Nemčijo.

Italijansko vojno poročilo.

10. septembra.

V okolišču Dossa Casine, severno hriba Altis- sima, so se izjalovili ponovni sovražni napadi z našim ognjem. Sovražnik je imel občutne izgube. V loku Alana je vdrl eden naših drznih oddelkov v sovražne črte, porazil posadko in pognal v beg na pomoč došli oddelki. Več sovražnikov je ostalo na bojišču, naši so se vrnili polnoštevilo z nekaj ujetniki. V Lagarinski dolini, v okolišču severno hriba Grappe in ob srednji Piavi so raz- vijali sovražni izvidni oddelki in sovražna artilje- rija živahno delavnost. Naš ogenj je provzročil eksplozijo velikega sovražnega municijskega skladišča na vznožju Zugne Torte.

11. septembra.

Na asijski planoti so izvršile angleške čete nenaden napad uspešno, prizadele sovražniku v bližinskem boju znatne izgube in pripeljale 77 ujetnikov, 8 strojnih pušk in bogatega vojnega materiala. V okolišču Asolona so oddelki naših čet besno streljali na izpostavljene sovražne pozicije, jih zavojevali in obdržali kljub ljutemu protiojgu in sovražnim protisunkom, ki so se vsi izjalovili na krvav način. Izgube sovražnika so znatne. Štirje oficirji, 6 strojnih in par sto drugih pušk, ter vojni material so ostali v naših rokah. V dolini Daone severno reke Chiese, v Vallarsi in v dolini Ornio so vdrl naše patrulje v sovražne črte, poškodovale sovražni obrambni sistem in pripeljale s seboj nekaj ujetnikov in orožja. Južno Ponte di Piave smo zasedli mal otok in uničili sovražnikovo stražo. Oddelki, ki so poskusili, približati se našim pozicijam vzhodno Ledroškega jezera in severno Altissimo, so bili gladko zadržani in razpršeni.

Nemško vojno poročilo.

Ob „Hindenburgovi črti“.

Berolin, 12. septembra. (K. u.) Uradno.

Severovzhodno Bixschooter so bili zavrjeni delni napadi, pri Armentieresu in ob prekopu La Bassee pa sunki sovražnika.

Na bojnih frontah so se razvili tekoni dneva pod močnim varstvom ognja večkrat infanterijski spopadi na predozemlju naših novih postojank. Zvečer silen artiljerijski boj med cestama od Arrasa in Peronnea na Cambrai. Angleški napadi, ki so se zagnali ob nastopu teme proti kanal- skemu odseku Marquion—Havrincourt, so se iz- jalovili pred našimi črtami.

Tudi med Ailette in Aisne je postal artilje- rijski ogenj zvečer zopet močnejši. Infanterijsko delovanje se je omejevalo tu na boje na predpolju.

Na višinah severovzhodno Fismesa so bili zavrjeni francoski delni napadi.

Uspešni poizvedovalni spopadi na lotarin- gijski fronti in v Vogezih.

Večerno poročilo.

Berolin, 12. septembra. (K. u.) Uradno.

Med Arrasom in Peronnom so se ob cestah, ki vodijo proti Cambrai, izjalovili angleški na- padi. Med Maaso in Moselo so naskočili Fran- cozi in Amerikanci v loku St. Michiel. Boji še trajajo.

von Ludendorff.

Podvodna vojska.

Berolin, 12. septembra. (Uradno.) V zaprtem morju okrog Anglije smo potopili 10.000 ton.

Šef admir. štaba.

Nove bitke se pripravljajo.

Curlh, 11. septembra. Iz Pariza poročajo: „Temps“ in drugi časopisi namigavajo, da se bo velika bitka zopet ustavila, in pišejo: odmor v glavni bitki, ki bo nastopil, bo služil za priprave za tretji del ofenzive, ki naj prinese odločitev.

Ženeva, 12. septembra. „Journal de Geneve“ je izvedel, da je nemško armadno vodstvo si pri- držalo nedotaknjene železne rezerve moštva, da je za vse eventualnosti pripravljeno. Te rezerve ob- stojajo iz 20 divizij najboljšega moštva, ki se morajo štediti toliko časa, dokler je le kako mo- goče izhajati brez njih, tudi če bi se morali še nadalje umikati.

Berolin, 11. septembra. Državnemu poslancu Wildgrubeju je rekel admiral Scheer, poveljnik nemške mornarice: Z mirno vestjo lahko poveste vsem, da ne dvomim niti trepotek, da bo mogoče prisiliti Anglijo s podvodniki do pogajanj. Dolo- čenega termina se sicer ne da povedati, ampak bo.

Nemčija bi dala celo kolonije?

Ženeva, 12. septembra. Vodja ameriške pro- pagande v inozemstvu profesor Herron uprizarja gonjo proti mirovnim poskusom Nemčije. On trdi, da ve, da zapusti Nemčija Belgijo in Francijo ter privoli, da si antanta vzame Alzacijo-Loreno, Trentin, Trst in kolonije, če jej zato ne veže rok na iztoku. Ta predlog pa za antanto, tudi za Anglijo in Ameriko ni sprejemljiv. O tem raz- pravljajo sedaj listi v New Yorku in Washingtonu. Tudi „Temps“ ponatiskuje članke in pristavlja opombe dvoma.

Clemenceau sovražnik miru.

Ženeva, 11. septembra. V francoskih vlad- nih krogih smatrajo sklepe skandinavske parla- mentarne konference za nepomembne. Razgovor francoskih in severoevropskih prijateljev miru bo znal Clemenceau preprečiti.

Curlh, 11. septembra. „Populaire“ ugotavlja, da zahteva naraščajoča potreba po miru franco- skega ljudstva, akcijo vseh narodov v smislu čast- nega sporazumnega miru.

Ženeva, 11. septembra. Kakor poroča „Po- pulaire“, je dala francoska vlada v Marseille-ju in v Bordeauxu zapreti lokale sindikalistov zaradi agitacije med armado.

Napetost med Francijo in Švico.

Basel, 11. septembra. „Basler Nachrichten“ javljajo, da je francoska vlada odpovedala fran- cosko-švicarsko trgovsko konvencijo. Brzojavna zveza med obema državama je baje pretrgana.

Pred odločitvijo Španke.

Ženeva, 12. septembra. Iz Madrida se po- roča: Prihodnji petek bo španski kabinet špansko- nemško zadevo o podmorskih čolnih končno- veljavno rešil. Ljudstvo v svoji celoti kaže svojo trdno voljo ohraniti nevtralnost.

Ženeva, 12. septembra. Iz Madrida se po- roča, da se bodo podali ministri na agitacijsko potovanje po deželi, da pomirijo splošno razbur-jenje.

Curlh, 11. septembra. „L'Home libre“ po- zivlja Španijo naj javno prelomi z Nemčijo, in pravi, da pri tem ne more ničesar izgubiti, am- pak le pridobiti.

Trenutek za mir.

Ženeva, 12. septembra. Cachin, eden vo- diteljev francoskih socializmov izvaja v nekem članku o miru, da kažejo osrednje države neko naklonjenost za mir. Zdi se, da je prišel trenutek za sklepanje miru. Biti si moramo svesti svoje naloge; ne moremo še dalje ostati pri ničvredni formuli prejšnje večinske stranke, ampak poma- gati moramo onim, ki propovedujejo v Nemčiji boj reakciji.

Basel, 12. septembra. Francoski listi potrju- jejo govorico, da nameravajo nastopiti in napasti ameriške čete, da zavojujejo Alzacijo-Loreno.

Sestanek nordskih kraljev.

Kodanj, 12. septembra. Nameravani sesta- nek nordskih kraljev se bo vršil dne 26. septem- bra v Kodanju. Ne bo pa baje političnega po- mena, ker kralja švedskega in norveškega ne bodo spremljali ministrski predsedniki in ministri za zunanje zadeve, ampak samo malobrojno spremstvo.

Wilsona ne bo.

Rotterdam, 12. septembra. Glasom Reuter- jevega poročila je ameriško veleposlaništvo v Londonu pooblaščen izjaviti, da je neresnična govorica, da bi Wilson še tekom vojne namera- val obiskati Evropo.

Vicekanclerjev govor.

Veleresen polzkus za mir.

V Stuttgartu je govoril nemški vicekancler Payer in izvajal med drugim:

„Govorniški turnir med vodilnimi državni- hira na eni napaki, ker se preveč spuščajo vsi v podrobnosti in jih široka masa ljudstva ne razume. Poskusiti hočem, da na kratko razjasnim vzroke potrtosti ne le v Nemčiji, ampak tudi drugod, in jim priti do dna. Napačno bi bilo trditi, da izvira potrtost v Nemčiji samo iz neuspeha na zapadu; to je le deloma res. Največji vzrok slabega raz- položja je ta, da vidi vse ljudstvo peto vojno zimo pred seboj. Kolikor dalje traja vojska, toliko bolj se vprašujemo: Kdo bo tehnično, finančno in vojaško dalje zdržal? Sovražniki tega gotovo sami ne bodo trdili, da nimamo dobrih oficirjev. Preradi pa pozabijo sovražniki, ki se vedno bolj

opirajo na ameriško pomoč, da smo strli mili- jonske ruske armade in da se vedno vojskujemo na sovražnem ozemlju. To dejstvo se mnogo premalo poudarja.

Kaj to pomeni, jih je le malo videlo, sicer bi cenili te prednosti neskončno bolj, kakor se to mnogokrat godi. Podmorski čolni so učinko- vali tako naglo in tako sigurno, kakor je bilo svoj čas preračunano. Brez pomena je sedaj pre- pirati se, kdo je zakrivil pogreške; a mi nismo edini, ki se je tekom vojne zmotil. Bolj ubogi smo za eno nado, ali to nas ne opravičuje, da podcenjujemo delo podmorskih čolnov, kar se sedaj z neko nevoljo pogosto dogaja. Mnogo nad eno leto že uničujejo sovražne ladje čisto kakor smo pričakovali in sovražniki še ne morejo izgub nadomestiti z novimi gradnjami. Shudimi skrbmi opazujejo Angleži uničevanje svojih ladij, ki po- stane zanje še le po vojni zelo usodno, kajti le malo tekom vojne dograjenih ladij ostane njihova last; dobi jih ameriška konkurenca.

Pri naših nasprotnikih se je podvojilo ne- predvideno pomanjkanje. Če nimamo mi bombaža in olja, pa manjka sovražnikom premoga. Živila so pičila tu in tam, ali že danes se kaže, da se tozadevno vse obrača nam v prid.

Proti iztoku smo si zopet odprli. Zasedene pokrajine Romunije in deli bivše Rusije so otvor-jeni naši obnovitvi. Mi se borimo za dom in grudo, bojujemo se za svojo staro pravdo. To so naši nepremagljivi zavezniki. Sovražnikom ostaja le še nada, da se notrajno prej zrušimo nego oni. Sigurni smo si pa lahko glede Nemčije, da ne podležijo v tem boju radi pomanjkanja vztraj- nosti in notrajne sile, kljub nasprotnemu mnenju. Mi vsi se zavedamo, da smo enega mesa in ene krvi, ki moramo v trenutku nevarnosti še p. av posebno statii rama ob ramo.

Merodajna se mi zdi usoda pruske volilne pravice. Odločitev o njej se ne da še nadalje zavlačevati. Sicer pa mislim, da je nje izvedba dognana reč. Če bi izpred komisije gosposke zbornice ne izšla enaka volilna pravica, bo pa razpuščena.

Von Payer je govoril nato o bodočem miru in rekel: „Pri prejšnjih sklepanjih miru so srednji in spodnji sloji prebivalstva stopali v ozadje. Pri- hajajoči mir bo pa vlada sklepala s celokupnim narodom. Temu pa pri miru ni glavna reč do- biček na ljudeh, zemlji in dobrinah, njemu je vsaj danes za trajen mir. Zato ne bo nikake za- vojevalne vojne. Stara Rusija bi bila lahko ostala pri življenju, če bi se jej bilo posrečilo ustvariti za podjarmljene narode znosne razmere. Naše in naših zaveznikov zmage so svojem ruske države dale svobodo.

Utolazečnega hrepenenja poljskega naroda, poljske države, ki smo jo sami pomagali usta- noviti, ne moremo zopet s silo izročiti Rusiji. Istotako ne bi mogli sodelovati, če bi kdo hotel Finsko in z Nemčijo in Iztočnim morjem meječe obrobne države samovoljno zopet podvreči rus- kemu carizmu ali pa pognati v nevarnosti držav- ljanske vojne in revolucije. Na iztoku je za nas mir in ostane mir za nas, če to tudi ne ugaja našim zapadnim sovražnikom.

Sicer pa se predvojna posest zemlje lahko povsod obnovi. Pogoj je seveda za nas in naše zaveznike, da se nam vrne vse, kar smo posedo- vali 1. avgusta 1914. V prvi vrsti mora Nemčija dobiti svoje kolonije, pri čemur ni treba izključiti misli kake menjave, če bi tako kazalo. Čim bo sklenjen mir, moremo mi Nemci opustiti zasedeno ozemlje; tudi Belgijo zapustimo brez obremenitve, čim bomo sigurni, da ne bo nikdo v deželi na bojnem nogu mi.

Ostanejo le še odškodnine od obeh strani. Če bi nas bili pustili mirno pri delu, bi ne bilo vojne in škode radi vojne. Ne gre torej za to, če mi kaj plačamo, ampak za to, če dobimo mi kaj za škodo. V notranjosti so uverjeni, da so nas po nedolžnem napadli in da imamo pravico do odškodnine. Vojevati pa tako dolgo, bi nam povzročilo škodo, ki je denar ne popravi in mi bi se po pametnem razmišljanju tudi v ugodnem vojaškem položaju raje odpovedali odškodnini. Narodi na zemlji vpijejo po zaščiti proti nadaljnemu propadanju, vpijejo po zvezi naro- dov, mednarodnem razsodišču in enakomernem raz- oroženju. Radi ugovorov Nemčije se ne izjalovi nobena teh zahtev. Če se bo razpravljalo v po- sameznih državah o varstvu narodnih manjšin, bo- mo postopali po mednarodnih določbah.

Močni in mogočni, uverjeni o svoji notranji sili, bomo skupno z drugimi narodi varovali sve- totni mir. Mi zavračamo odgovornost za kri, ki bo še tekla, na glave sovražnikov. Na naši zu- nanji in notranji fronti se razkrši uničujoča volja naših sovražnikov.

Ruske zmede.

Vojni načrt antante.

Kopenhagen, 11. septembra. Poročevalec lista „Daily Mail“ v Vladivostoku izraža mnenje, da more le izdatna japonska pomoč rešiti položaj v Sibiriji za antanto. Japonska stori vse, da pred začetkom zime vse potrebno v tem oziru pripravi. Pri tem pa se ji ne nudi hude notranje težkoče, ampak jo ovira tudi Amerika. Zajedenkrat obstoja tale načrt: Pred začetkom zime se morajo Čeho- slovaki rešiti. Potem bodo Angleži in Amerikanci zimske mesece izrabili, da zberejo v vzhodni Sibi-

riji vse razpoložljive čete, na spomlad pa bodo začeli veliko ofenzivo. Angleške, amerikanske in japonske čete se mislijo kot jedro antantne ar- made na vzhodu, okoli katerega se bo zbrala močna ruska armada. Japonci imajo 45 divizij na razpolago, ktere bi morali poslati v boj, da bi dobili vojno in rešili Azijo pred nemško poplavo.

Belgijske čete na Murmanskem.

Kopenhagen, 11. sept. „Hufustan Dagbla- det“ poroča, da so večji belgijski oddelki čet prispeli na Murmansko.

Kornilov živi.

Ženeva, 11. sept. „Temps“ pravi, da Kor- nikov živi in da se ga je le napačno proglasilo za mrtvega.

Sibirska fronta.

Ženeva, 12. Fronta ob Sibirski železnici se vije nad 4000 kilometrov daleč. Čehoslovaki so na nekaterih mestih skušali prodreti; sedaj so v zvezi z Irkutskim.

Kmetijski nemiri?

Kodanj, 12. Danska firma Adamski je do- bila od svoje petrograjske podružnice brzojavko, da je v Petrogradu na dvanajstih krajih buknil požar, ki se zelo širi. Po cestah divjajo ljuti boji. Zdi se, da so se začeli kmetijski nemiri, o katerih so že bila došla poročila iz Petrograda.

Curlh, 12. septembra. „Neue Zür. Ztg.“ javlja, da je razglašeno nad Mosko obsedno stanje. Prebivalstvo se ne upa na ulice.

Stockholm, 12. septembra. Sovjetska vlada namerava baje svoj sedež preločiti v kak majhen kraj.

Boljševiki proti Čehoslovakom.

Stockholm, 12. Novoustanovljeni vojaški ge- neralni svet boljševiške vlade je, kakor poroča „Pravda“, izdelal sledeči končnoveljavni vojni načrt proti Čehoslovakom, ktere smatra trenutno za največje sovražnike Rusije: Vsi novoustano- vljeni rudeči polki in tehnične čete sovjetske re- publike pošljejo na čehoslovško fronto. Glavni sunek na Čehoslovake se bo izvršil med Permom in Jekaterinenburgom z namenom, da odrežejo zapadno skupino Čehoslovakov od vzhoda. Na Mur- manskem in ob Donu pa naj ostanejo sovjetske čete v obrambi ter se vse uničujejo, kar bi znalo sovražniku koristiti, počasi umikajo.

Frankobrod/M, 12. „Frankfurter Nachrichten“ priobčujejo pesimistično brzojavko in Londona, češ, položaj ni neopasen. Pred Arhangelskim so se baje pojavile močne ruske čete.

Velikorusko zračno brodogve.

Stockholm, 11. septembra. „Vooruženij Na- rod“ poroča, da je Trocki ukazal, da se začne ustanavljati zračno brodogve rudeče garde. Za or- ganizatorja in poveljnika je bil poklican mehanik Sokolov.

Vodja židovske socijalnodemokratske stranke prijet.

Stockholm, 12. Po poročilih „Izvestija“ so pri- jeli vodjo velikoruskih socijal. demokratov, ker je sklical proti prepovedi sovjetske vlade delavsko konferenco, kjer bi se razmotrivalo razmerje med delavstvom in boljševiškim režimom.

Novi davki.

Finančni odsek je pridno na delu za blagor države in za dobro počutje bogatih vojnih do- bičkarjev. Ko se je sešel 10. t. m., je našel pred seboj celo kopico predlog, ki naj odpro državi, ki je danes res v veliki finančni stiski, nove bo- gate vire dohodkov, a ne na stroške velikih go- spodov in kapitalnih magnatov, ampak na stroške najširših ljudskih plasti.

Država je v finančni zadregi, to je res. Letni primankljaj, in sicer brez voj. stroškov, katerega je treba pokriti, znaša okroglo dve milijardi, torej toliko, kolikor je nedavno znašal še cel državni proračun. To velikansko svoto pokrije država lahko na dva načina, ali da natisniti zopet ko- pico novih bankovcev in tako vrednost svojega lastnega denarja še bolj razveljavi kot je že, ali pa posnema pametnega gospodarja, ki svoje stroške spravi v primeren sklad s svojimi dohodki in s temi krije svoje izdatke.

Za prvo pot se država noče več odločiti. Bančna tiskarna je delala že itak preveč, tako da je moral tudi sam ministrski predsednik izreči usodno besedo „Zettelwirtschaft“. Kakšno je to „gospodarstvo papirja“, čutimo vsi na svojih že- pih. Če bi tiskali bankovce še dalje in dalje, bi moral postati bankerot v kratkem času neizogi- bna posledica. Do tega spoznanja je dovedlo naše ministre mogoče cena pečenih pišk, katere so baje plačevali po 200 kron, kakor so poročali listi, kar je tudi za ministerske plače prav lepa — cena.

Novih bankovcev se torej boje, zato so se raje odločili za drugo pot, za nove davke. Po- glejmo sedaj, za kakšne.

Prvi je prišel na vrsto premog. Premog rabi vsak, bogatin tako kakor delavec. Bogataš ga po- rabi mogoče še manj, kakor številna delavska rodbina. Plačevala bosta torej oba enako, milijo- nar in kajžar! Ali je to prav? Potem sladkor. Sladkorja dobivamo že itak malo, a še to malo,

kar dobimo, bomo plačevali dražje. A zopet vsi enako oziroma v enakem razmerju, milijonar in kajžar! Ali je to prav?

In tako bi lahko našli še celo vrsto takih lepih daril za ljudstvo, katere imenujemo navadno konsumne davke. Vsi finančniki in sociologi so že zdavnaj izrekli svojo obsodbo nad takimi davki, samo pri nas se je krčevito drže!

Mi gotovo nismo zoper državo in smo za to, da država dobi, kar res potrebuje. Vpraša se le, kdo naj plača: ali tisti, ki ima vsega v izobilju, ali tisti, ki komaj stoka pod težo dnevnih izdatkov in ki se itak že redi bolj od kart kakor od moke in mesa?

Dunajski listi pripovedujejo, kako žive nekateri ljudje v imenitnih letoviščih. V neko leto-višče pride bogat borzianec in pripravi v hazardni igri tekmo treh tednov nad milijon kron. Da pokaže svojo radodarno nobleso, povabi na večerjo različne „gospodične“ in gospode. Večerja, ki bi delala čast vsakemu kralju, velja natančno 94 tisoč kron.

Takih ljudi država ne vidi, davčna oblast tudi ne, finančni odsek tudi ne! — Drug slučaj: Milijonar pošlje svoje tri sinove na letovišče. Račun je bil razdeljen na več postavk. Ena se je glasila na šampanjec. Vsota: 17 tisoč kron. Kaj je to, 17 tisoč kron? Bagatela! Ampak tistih par vinarjev, s katerimi bo obdaven skromni cviček, tisto bo nekaj zalego! — Tretji slučaj: Vojni dobičkar pride v kavarno. Tam se cedi vsaka miza od šampanjca in božajoči ali pa cvileči glasovi ciganske godbe dvigajo razpoloženje do opojne razposajenosti. Kaj pa ne bi? Dobičkar seže v žep po pest papirja za godce — 800 kron! Seže v žep po pest papirja, da plača voz-nika — 600 kron! Seže v žep po pest papirja za napojnino za sobarico — 1000 kron! Seveda to ni vse nič, ampak tisti ubogi krajcarji, za ka-tere bosta dražja premost in sladkor, ti so nekaj vredni! Ti bodo zalegli!

Ministrski predsednik je rekel, da še ni prišel čas, da bi zgrabili gospode vojne dobičkarje za njihove tisočake in milijone. Čudno! V Ame-riki so tudi prav previhani finančniki in smartni trgovci, in ti nič ne čakajo na konec vojske, am-pak so takoj od začetka rekli, da je treba voj-nim dobičkarjem prav izdatno odvzeti v obliki davka to, kar jim je vojna konjunktura meče v naročje. Na Angleškem imajo že od nekdaj vpe-ljan tak davčni sistem, da se vsi stroški krijejo z letnimi dohodki ali pa z realnimi posojili in so vojnim magnatom odščipnili kar po 80 in 90 od-stotkov njihovih dobičkov. Vse to že med vojno! Tam ne čakajo konca, ampak delajo po pameti že od vsega početka. Samo pri nas to ni mo-goče?!

Dokler bo v naših državnih finančah odlo-čeval samo veliki bančni kapital, to ne bo mo-goče. Kvaliteta novih davkov nam jasno kaže, kam in na kaj meri veliki kapital. Veliki kapital prav dobro ve, da se bo po vojni produkcija zo-pet dvignila, ker bo prostih na milijone delovnih moči, katere veže sedaj vojska. Dvignila se sicer produkcija ne bo tako, da bi kar na mah bilo izdelanega in pridelanega toliko blaga, da bi prišlo blago z bankovci v isto razmerje, kakor je bilo pred vojsko ali z drugimi besedami, da bi dobila krona zopet svojo staro veljavo. Tako hitro se torej produkcija ne bo dvignila, ampak dvigala se bo le. Z rastočo produkcijo bo rastla seveda tudi veljava krone. Ravno tako bo rastla veljava krone, kolikor bolj bo spravljeno državno gospodarstvo v tir, to je, da se bodo krili stroški iz tekočih dohodkov, torej iz davkov. Vse to ve veliki kapital in pravi: Najprej naj nam ljudska masa s svojimi plačili in s svojim delom vzdigne kronsko veljavo, kolikor se da. Kolikor več davka navalimo na ljudska pleča, toliko boljša bo krona in toliko večji naš dobiček vsled prirastka, ki nam ga mora prinesiti izboljšanje kronске veljave. Drugič veliki kapital lahko čaka na povzdigo produkcije, ki bo za izboljšanje kapitalne moči zopet koristna. Eno in drugo bo naša korist. Tako kalkulira veliki kapital in zato diktira fi-nančni upravi kolikor veliko mogoče davkov na ljudske rame!

Takih namer, pa ni mogoče preprečiti dru-gače, kakor da se vlada odloči, da kolikor mo-goče hitro izdela ne le nekaj davčnih predlog, ki samo ljudstvo obremenjujejo, ampak da izdela velikopotezen finančni načrt, v katerem bo igral prvo vlogo veliki kapital!

Iz domačih listov.

„Slovenski Narod“ in „Slovenec“ kritiku-jeta v uvodnikih Hussarekov govor pred nemškimi žurnalisti. „Narod“ pravi:

„Njegov nedavni komunike, v katerem go-vori o pripravih za preosnovo ustave, pri čemur naj se varujejo „ednotnostni interesi države“ (ne interesi „ednotne države“), je dal tem govoricam nove podlage, njegova namigavanja politikum so potrjevala domnevanje, da ima Hussarek res nekaj dobre volje, akoravno je to, kar namerava, ne-zadostno. Sedaj se je gospod baron demaskiral. Odložil je za trenutek krinko; žurnalisti iz rajha morda tega niso opazili, zrlí so v prefriganó se smehljajoče tolstó lice dunajskega državnika, du-najski časnikarski avgurji so si pomežikovali, mi pa gledamo v gorgonski obraz stare krivice, stare neizposlasti.

Krinka je padla. Hvaležni smo baronu Hus-sareku, ki bi bil morda tega in onega med nami spravil v zmo-to, ako bi bil še nadalje hodil s krinko na obrazu. Sedaj je položaj zopet čist in naš odgovor jase.

„Naprej“ razlaga v uvodniku (na podlagi enakega članka v „Arbeiter Zeitung“), kako se je Španija razvijala v vojni. Ta razvoj bi bil Španijo kmalu dovedel do vojne.

Po domovini.

Premirje pozimi? „Tagespost“ poroča iz Berolina, da je zvedel njen dopisnik, da se v najkrajšem času pričakuje akcija v smislu spo-razumljenja med vojskujočimi se državami. Isti list prinaša poročilo iz Haaga, da so v nizozem-

skih krogih mnenja, da je pričakovati za zimo premirja med vojujočimi se strankami.

Proti vsenemštvu se obrača prof. Delbrück v najnovejšem zvezku svojih „Preussische Jahr-bücher“: „Ako hočemo priti do miru, moramo Nemčijo popolnoma očistiti.“ („Generalreinigung vornehmen“ pravi original) vsenemških misli in vojnihi ciljev. To pa zaradi nas samih, ker se je vsenemštvo pri nas tako razkošatilo, da že kvari ljudski značaj, potem pa zato, da svetu natančno dokažemo, da imamo pošteno in resnično voljo za mir. Svet zahteva, in ima tudi pravo, to zahte-vati, da mu nemški narod da jamstvo, da vse-nemški duh, to je duh ošabne prenapetosti, duh nasilja, duh nekulture in poganstva, ni nemški duh. Da bi svetu dokazali, da je vladajoča struja v Nemčiji enkrat za vseh vrgla vsenemštvo na cesto, bi bilo najbolje, če bi dala vlada zbrati vse vsenemške hujskarje pred vojno in če bi dokazala iz nam sovražne literature, koliko nam je to početje škodovalo in pripomoglo do vojske.“ — Tako piše Prus!

Česko državno posojilo. „Daily Mail“ po-roča, da je razpisal prof. Dr. Masaryk kot pred-sednik od antante priznane čeho-slovaške provi-zorične vlade česko narodno posojilo v znesku 20 milijonov frankov. Odziv s strani češke in druge javnosti v antanti je bil tolik, da je bilo posojilo tekem 24 ur nad 20krat podpisano. Na podlagi tega posojila je potem izdala provizorična vlada za 15 milijonov frankov zlatega češkega denarja. Ameriška vlada je dovolila čeho-slovaški državi kredit 50 milijonov dolarjev. Enak kredit je odprt za jugoslovansko narodno vlado, čim bo priznana od antante.

Kaj vse „ve“ Tagespost. Pod naslovom „Trumbić und Šusteršić“ objavlja „Tagespost“ v svoji jutranji številki z dne 12. septembra sle-dečo brzojavko: „Bern, 11. septembra. Zdi se, da so jugoslovanskemu voditelju dr. Trumbić postala rimska tla prevroča. Od 5. t. m. se mudi v Bernu in stanuje z dr. Šusteršićem v istem ho-telu. S Šusteršićem se večkrat razgovarja. V zgl-a-silnem listu se je Trumbić upisal za Srba.“

Nemški „Schulverein“ je imel v nedeljo na Dunaju svojo letno glavno skupščino. Iz bla-gajnikovega poročila posnemamo, da je imelo društvo v minolem poslovnem letu 1.319.068 K dohodkov, za 118.839 K več kakor prejšnje leto, vendar pa še ni doseglo dohodkov zadnjega mir-nega leta (1.400.702 K). Izdatki so znašali 1.170.587 K, za 166.423 K več kot prejšnje leto. Darov je dobilo društvo tekem leta 499.856 K, med temi 165.265 K poslanih z vojnih pošt. (Na fronti si je pogosto izmislil kak višji in je ukazal nabiranje. Dajali so pod pritiskom mnenja tudi Nenemci, ki so sicer zavedni nasprotniki „Schul-vereina“. Op. ured.) Dunajska občina je darovala 10.000 K. Društvo je vzdrževalo 49 šol in 131 otroških vrtcev ter je v enaki meri kot pred vojno podpiralo šole in otroške vrtce. Poročilo se ob-širno bavi z razmerami na jugu in napoveduje skorajšnji otvoritev nemške šole v Gorici.

Slovenska šola v Mariboru. Iz Maribora poročajo, da so darovi za mariborsko slovensko šolo že dosegli svoto 100.000 K. Šola je s tem že skoro zagotovljena.

Pomožna šola za otroke, ki se težko uče.

Starše opozarjamo na razpis c. kr. mestnega šol-skega sveta glede pričetka pouka in vpisovanja učencev in učenk v pomožno šolo. Ta šola, ki je le začasno nastanjena za sedaj v hiši št. 21 v Cerkveni ulici, sestoji iz 5 oddelkov, ki odgovar-jajo 5 razredom ljudske šole. Sprejemajo se le otroci, ki se težko uče in vsled telesne slabosti ali manjše nadarjenosti ne morejo hitro slediti pouku v ljudski šoli. Pouk je lahek in tako ure-jen, da si vsak učenec in vsaka učenka, bodisi še tako slabo nadarjena, prisvoji najpotrebnejšega znanja iz ljudskošolskih predmetov za poznejše življenje. Duševno zaostali in manj nadarjeni otroci, ki se bore v ljudski šoli z največjim na-porom z učivom, se na tej šoli vsled individual-nosti in nazornosti pouka in požitrovnosti ter velike potrepljivosti učitelstva vendarle priuče predpisane učiva. Dogaja se žalibog čestokrat, da otroci, ki se težko uče, po več let posedajo v istem razredu, kar jim uniči vse zanimanje in veselje do pouka, jih duševno popolnoma otopi in onemogoči njih napredek. Zato naj starši vsa-kega takega otroka takoj pošljejo v pomožno šolo, kjer bo svojem duševnem stanju primerno gotovo tudi napredoval in dosegel učni smoter. — Vpisovanje v pomožno šolo se bo vršilo v nedeljo, dne 15. t. m., od 9. do 12. dopoldne v Cerkveni ulici h. št. 21.

Gospodarski pomočni urad posluje v Ljub-ljani v sodniški palači, pisarnica št. 121, in na magistratu ter ima nalogo, v imenu vpoklicanega vojaka, ako se obrne na ta urad, urediti njegove zasebnopravne zadeve, ako jih ni mogel pred vpoklicem ali nahajajoč se na bojišču sam rešiti. V slučajih, za katere je treba po postavnih pred-pisih odvetniške pomoči, posebno v pravih pri sodiščih in pri vlaganju pritožb na upravno so-dišče, lahko preskrbi gospodarsko pomočni urad pravnega zastopnika. Gospodarsko pomočni urad posluje drugod tudi tam, kjer je sedež okrajnega glavarstva ali večje občine.

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesenti dobe pri trgovinski in obrtni zbornici v Ljubljani pojasnila: o ravnalnih cenah za strešno lepenko; o ravnalnih cenah za hidrav-lično apno v okraju Litomerice; o ravnalnih cenah za dalmatinski portlandcement; o potrebi velikih množin jesenovih, javorovih in brestovih desk na Nemškem; o dodatkih k lesnim ravnalnim cenam za skladiščno in za nadrobno trgovino z lesom; o uvozu soli iz Nemčije; o eksportni valuti pri blagovnem izvozu v Ukrajino. Informacije se le pri krajših poročilih dajejo tudi pismeno.

Krojaško nakupovalno društvo v Ljub-ljani. Pri c. kr. deželnem kot trgovskem sodniku v Ljubljani se je izvršil vpis tverde „Krojaško nakupovalno društvo v Ljubljani, r. z. z. o. p.“ v zadružni register. Zadruga sloni na zadružnih pravih z dne 25. junija 1918, ima svoj sedež v Ljubljani in namen, nakupovati blago, zlasti kro-jaške potrebščine, kakor tudi orodje na skupni račun, prodajati pa blago in orodje izključno le

članom. Člani načelstva so: Ferdinand Gestrin, Franjo Kraigher in Ivan Kersnič, vsi krojaški mojstri v Ljubljani.

Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani se vrši vpisovanje dne 16. in 17. septembra V sredo, dne 18. t. m. ob 8. uri jutraj se pričó sprejemni izpiti v višjo obrtno šolo. Letos bodo otvorjeni naslednji oddelki: Višja stavbna šola, višja meh.-teh. šola, strokovna šola za lesno in kameneno kiparstvo, javna risarska in modelirska šola, ženska obrtna šola. Ostali oddelki zavoda ostanejo za zdaj še zaprti. Vhod v šolske pro-store in do ravnateljske pisarne je od 16. t. m. dalje zopet pri glavnih vratih na Nadvojvoda Evgena cesti.

Preskrba Goriške in Gradišanske z ži-vili. Pod predsedstvom ministra za prehrano se je vršil te dni razgovor, kako bi preskrbeli Go-riško in Gradišansko do prihodnje žetve z živili. Na konferenci, kateri sta prisostvovala namestnik baron Fries-Skene in deželni glavar monsignor Faidutti, so uvaževali vse podrobnosti tega važ-nega vprašanja. Minister, ki se je zelo zanimal za te razprave, je obljubil, da bo pospeševal vse potrebe dežele v največji meri.

C. kr. finančna deželna blagajna v Ljub-ljani, Cesarja Jožefa trg 1, je danes in jutri radi snajenja uradnih prostorov za stranke zaprta.

Otvoritev slovenskega narodnega gleda-lišča. Čujemo, da slovensko narodno gledališče ne bo moglo pričeti s svojim delovanjem že 15. septembra, temveč se radi raznih težkoč iz-vrši slovesna otvoritev šele koncem meseca ali začetkom oktobra. Kot otvoritveni predstavi se bodeta igrali v drami Finžgarjev „Divji lovec“, v operi pa Smetanova „Prodana nevesta“.

Drva za Ljubljano. Občinstvo opozarjamo, naj se glede drv ne zglaša pri mestni aprovi-zaciji, ki nima nikakih zalog. Vsakdo naj si drva dobi drugod in naj se zlasti ne zanaša na to, da bi jih mogel svoj čas dobiti od mestne aprovi-zacije.

Varstvo pred zimskim mrazom. Cesar je namreč odredil, naj se pravočasno ukrene vse potrebno, da bodo bodočo zimo manj pre-možnim slojem na razpolago zakurjeni prostori. Predmeta, da se kar najhitreje izvede ta skrb-stvena akcija, ki bo potrebovala v najširšem ob-segu sodelovanja lokalnih oblasti, društev in in-teresentov, so se že pričela.

Vojno odlikovanje. Narednik Friderik Be-lihar od gor. str. p. št. 2, (dodeljen brzojavni stotniji 17), ki je že od začetka vojne na bojišču in odlikovan že s srebrno hrabrostno svetinjo 1. in 2. razreda, bronasto hrabrostno kolajno in Karlovim četnim križcem, je bil zdaj odlikovan še z zlato hrabrostno svetinjo za odlično hrabrost pred sovražnikom na jugozahodnem bojišču.

Smrt. Umrl je Fran Povšič, c. kr. profesor slovenske goriške gimnazije. Pogreb se je vršil včeraj v Trstu. — Umrl je v Kuteževem pri li. Bistrici bivši vikar v Podgrajah Stefan Jenko, sedaj v pokoju. Pokojnik je bil rojen 20. decem-bra leta 1843. na Jamí, župnije Mavčiče pri Kranju. Bil je nad 51 let delaven v vinogradu Gospodovem. Pokojnik je bil dober duhovnik in človek blagega srca.

Obstrelil se je 16letni sin posestnika Luka Korče iz Malih Brd pri Hrenovcih št. 2. tako ne-varno v roko, da so ga morali prepeljati v bol-nišnico v Ljubljano. Puška, samokres in ročne granate so najljubša igrača otrokom! Se grejo pač tudi otročaji v tej vojski vojake! Pa imajo same izgube na ranjenih in ubitih.

Dve nesreči s tramvajem v istem času. Pod tramvaj sta prišla v Škofji ulici v Ljubljani 2 vojaška konja, katara sta se močno poškodo-vala. Istotočasno je tramvaj povozil na Poljanski cesti in Stosmajerjevi ulici tudi en par vojaških konj, upreženih v kočijo. Nebroj je sedaj nesreč s tramvajem, odkar ga vozijo tako mladi fantje.

Najden denar. V avgustu je bila najdena v Zasipu denarnica s precejšnjo vsoto. Po bileških soditi jo je izgubil vojak iz kamniške okolice (Dob ali Radomlje). Kdor je denar izgubil, se naj zglaší pri župnem uradu Zasip pri Bledu.

Drage smokve. Smokev si večkrat lahko do-bil za par krajcerjev cel klobuk, zdaj pa jih pro-dajajo v Gorici po 10 K kg. Na neko pritožbo pa so branjevci znižali ceno takoj na 6 K, neka-teri celo na 4 K kg. Jasno je tudi, da bi bile lahko še cenejše.

Za zgradbo romarske cerkve na Višarjih, ki so jo porušile italijanske granate nabirajo na Koroškem doneske. Zbrali so že nekaj tisočakov.

Škandal.

„Naprej“ piše: V uradnem listu „Laibacher Zeitung“ od 10. sept. t. l. beremo posebno „Kund-machung“, s katero se naznanja seve — po me-todi čeških kapitalističnih podjetij — v nemškem jeziku vpis nove češke banke v Ljubljani, in si-cer „Pozemkove češke, podružnica v Ljubljani“, kar se po nemško pravi „Bodenbank Filiale in Laibach“.

V dolgi „Kundmachungi“ beremo: kaj je vse namen te velike banke, ki je bila ustanovlje-na kot akcijska družba l. 1909. in ki razpolaga z akcijskim kapitalom 14.000.000 K v 35.000 akci-jah po 400 K. Tudi zvemo, da je v upravnem sve-tu 13 čeških kapitalistov, med njimi celo kot dvanajsti v vrsti princ Jaroslav Lobkovic, kot deveti pa Emerich Macenauer... Zvemo pa dalje tudi, da sta „Vorstandsmittglieder der Zweigniederlassung in Laibach mit dem Rechte, deren Firma jeder für sich per procura zu zeichnen, JU Dr. Vladimir Ravnika, Advokat in Laibach und Ivan Hribar, Generalvertreter der Slavia — beide in Laibach.

Vprašamo Narodni Svet, če mu je ta „Kund-machung“ znana in če pozna gospode: JU Dr. Vladimir Ravnika, Advokat in Laibach in Ivan Hribar, Generalvertreter der Slavia — beide in Laibach. Ako sta to: sedanji ljubljanski državni poslanec dr. Vlad. Ravnika in pa bivši predsednik Ljubljanske kreditne banke Ivan Hribar, potem se-ve je potreba, da v obrambo „narodne časti“

stori Narodni Svet v zmislu svojih pravil potrebne korake.

20. sept. 1918 se bo praznovala desetletnica znanih septemberskih dogodkov. Septembra 1918, po ustanovitvi dne Narodnega Sveta, po veli-kem narodnem slavlju v St. Janžu — eto take „Kundmachunge“ v ljubljanski „Laibacher Zeitung“. Adamič in Lunder — župan Ivan Hribar je 10. sept. 1918 vpisan v register trgovskih tvrdk kot „Generalvertreter der Slavia“!! Poleg njega pa je državni poslanec mesta Ljubljane...

Češke banke naj prinesejo k nam češko na-rodno zavest, iskrenost, odkritosrčnost, močatost... „Naprej“ je grajal nedavno „Kundmachunge“ o Kolinski tovarni in o Industrialni banki... Sedaj je tu nova.

Posl. K. Vanek je nedavno popisal v brnski „Rovnost“ svoje utise iz Ljubljane, ko se je ude-ležil ljubljanskih slavnosti. Dejal je, da so mu slo-venska dekleta povedala, da znajo dobro nemško, ali nemško ne govore s Slovani... Kako višje stoji ta dekleta kot pa člani upravnega sveta Poz-emkove banke v Pragi.

Ljubljanski narodno-napredni volilci pa bodo imeli vzeti v pretres še dejstvo, da je vstopil njih državnozbornski poslanec za vodjo podružnice banke, koje namen je: unbewegliche Güter zu er-werben und sie wieder zu veräußern... Mandat državnozbornskega poslanca ima vendar druge namene.

Narodno-radikalni „Slovenski Narod“ na plan! Živimo v dobi Jugoslavije... Boj proti oportunistom in škodljivcem naroda...

Mi smo samo odpljunili in rekli: Škandal. Biležimo kot kronisti.

Državni zbor.

Dunaj, 12. septembra. V svoji današnji seji je odsek za obnovo razpravljal o znanem po-ročilu pododseka v zadevi galskih drž. gozdov. Odsek je enoglasno sklenil preurediti dnevni red, da se bo lahko takoj govorilo o zadevi.

Referent Wrübel je podal poročilo, potem pa je izjavil minister za poljedelstvo, da trditve o poldrugi milijardi ni pravilna. Tudi trditve, da bi bila centrala morala plačevati nad 200 kron za kubičen meter lesa, je neresnična. Oblasti so vse storile, da preskrbe pribivalstvo z drvi. Dr-žava sama ne more sekati. Minister je za to, da se ustvari pododsek, ker bi rad, da se pretira-vanja pojasne.

Dunaj, 12. septembra. Finančni odsek je danes sprejel vse od prve do trinajste točke davka na vino, deloma s poimenskimi glasova-njem. Popoldne so nadaljevali specialno debato.

Dunaj, 12. septembra. Nemško nacionalni člani odseka hočejo predložiti davčne predloge še pred plenum državne zbornice. Radi bi, da bi predloge krile blizu 2 milijardi in da bi se o sedanjih predlogah ne razpravljalo definitivno, dokler ni gotovo, ne pridejo li še morda kake druge na dnevni red.

Dunaj, 12. septembra. Komisija za vojno gospodarstvo nadaljuje svoje razprave o centrali za kože in usnje.

Dunaj, 12. septembra. Predsednik dr. Gross skliče poslansko zbornico za 24. t. m. k zase-danju.

* * *

Poljaki.

Dunaj, 12. septembra. Danes popoldne se je sestala načelstvo poljskega kluba, da prouči v Krakovu od parlamentarne komisije storjeni sklep, ki priporoča članom glasovati za davke.

Poljska ljudska stranka za slovansko vza-jemnost.

Lvov, 11. septembra. Na zborovanju poljske ljudske stranke, kateremu sta prisostvovala tudi poslanca Wittoss in Tetmajer, se je izrekla stranka za edinstvenost vsega poljskega ozemlja in proti delitvi Poljske. Poljakom da bodo prišle na po-moč še druge slovanske stranke, in zato poziv-ljajo zastopnike poljske ljudske stranke v polj-skem klubu, naj zastavijo ves svoj vpliv, da se ta proglasi solidarnim z ostalimi slovanskimi stran-kami.

Finski kralj.

Kopenhagen, 12. septembra. Kot kandidata za finski prestol imenujejo princa Karla Hessen-skega, ki je pripravljen, da sprejme izvolitev.

Berolin, 12. septembra. „Lokalanzeiger“ poroča iz Kodanja, da se je vojvoda Friderik Karel Hessenski izjavil pripravljenim sprejeti fin-sko krono. Dne 26. septembra se sestane finski deželni zbor, ki proglasi vojvodo Hessenskega kraljem.

Carica mrtva?

Stockholm, 12. septembra. V mnogih ruskih listih poročajo, da carinja ne živi več, ampak da so je kmalu po carjevi smrti umorili.

Veilkopetnost naše vlade.

Dunaj, 12. septembra. Predsedstvo mini-strskega sveta je izdalo okrožnico na okrajna gla-varstva in druge oblasti, da raztolmači izraza „böhmisch“ in „čechisch“. Glasom sklepa mini-strskega sveta z dne 1. julija t. l. ima izraz „böhmisch“ ostati povsod, kjer označuje narod-nost, sicer pa je „böhmisch“ le zemljepisni pojem.

Ali ste že pridobili novega naročnika Novicam?